

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет ветеринарної медицини та тваринництва
Кафедра біоресурсів, тваринництва та аквакультури

Кваліфікаційна робота на правах рукопису

БОНДАРЧУК БОГДАН ВОЛОДИМИРОВИЧ

УДК 636.2.034

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ
СКОТАРСТВА В УМОВАХ ТОВ «ЧАПАЄВСЬКЕ АГРО ПЛЮС»
ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавр

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело _____ Богдан БОНДАРЧУК

Керівник роботи:
Аліна ШУЛЯР,
кандидат с.-г. наук, доцент

Житомир – 2026

Висновок кафедри біоресурсів, тваринництва та аквакультури

за результатами попереднього захисту: _____

Протокол засідання кафедри біоресурсів, тваринництва та аквакультури № ____
від « ____ » _____ 2026 р.

Завідувач кафедри біоресурсів,
тваринництва та аквакультури
« ____ » _____ 2026 р.

Діна ЛІСОГУРСЬКА

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти **Богдан БОНДАРЧУК** захистив кваліфікаційну
роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за шкалою ECTS _____

за національною шкалою _____

Секретар ЕК

Тетяна ПОПАДЮК

(підпис)

АНОТАЦІЯ

Бондарчук Б. В. Характеристика технології виробництва продукції скотарства в умовах ТОВ «Чапаєвське Агро Плюс» Вінницької області. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавр за спеціальністю 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва». – Поліський національний університет, Житомир, 2026.

У даній науковій роботі проаналізовано технологію виробництва продукції скотарства з використанням симентальської породи великої рогатої худоби. Впровадження сучасних технологічних рішень та дотримання принципів благополуччя худоби забезпечує високу якість продукції та стабільну продуктивність тварин, а також конкурентоспроможність продукції на аграрному ринку.

Ключові слова: симентальська порода, утримання, годівля, доїння, видалення гною.

ANNOTATION

Bondarchuk B. V. Characteristics of the technology of livestock production in the conditions of LLC «Chapaevske Agro Plus» of Vinnytsya region. – Qualifying scientific research as a manuscript.

Qualification work for the bachelor's degree in specialty 204 «Technology of production and processing of livestock products». – Polissya National University, Zhytomyr, 2026.

This scientific work analyzes the technology of livestock production using the Simmental breed of cattle. The introduction of modern technological solutions and adherence to the principles of livestock welfare ensures high quality products and stable animal productivity, as well as the competitiveness of products in the agricultural market.

Key words: Simmental breed, maintenance, feeding, milking, manure removal.

ЗМІСТ

ВСТУП	5	
РОЗДІЛ 1.	ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ	7
	1. 1. Стан і перспективи молочного скотарства в Україні та світі	7
	1. 2. Продуктивні ознаки молочної худоби	9
РОЗДІЛ 2.	МАТЕРІАЛ, МЕТОДИКА, МІСЦЕ ТА УМОВИ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ	11
	2. 1. Місце та умови проведення досліджень	11
	2. 2. Матеріал та методика проведення досліджень	16
РОЗДІЛ 3.	РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ	17
	3. 1. Характеристика технології виробництва продукції скотарства в умовах ТОВ «Чапаєвське Агро Плюс» Вінницької області	17
ВИСНОВКИ		27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		28

ВСТУП

Вивчення технології виробництва продукції скотарства є надзвичайно актуальним у сучасних умовах розвитку аграрного сектору. Ефективне ведення скотарства забезпечує населення якісними продуктами харчування, зокрема молоком та м'ясом, а також сприяє підвищенню економічної стабільності сільськогосподарських підприємств. Сучасні технології виробництва дозволяють покращити продуктивність тварин, знизити витрати кормів і ресурсів, підвищити якість продукції та забезпечити дотримання ветеринарно-санітарних вимог [1-3]. Не менш важливим є вивчення ознак корів, оскільки саме від їхніх біологічних, фізіологічних і продуктивних характеристик залежить ефективність господарства [4]. Знання особливостей порід, будови тіла, продуктивності та стану здоров'я корів допомагає правильно здійснювати відбір тварин для розведення, покращувати генетичний потенціал стада та забезпечувати високі показники молочної й м'ясної продуктивності. Це має велике значення для розвитку конкурентоспроможного та прибуткового тваринництва [5-7].

Тому **мета наших досліджень** полягала у характеристиці технологічного процесу виробництва продукції скотарства в умовах ТОВ «Чапаєвське Агро Плюс» Вінницької області. **Предметом досліджень** були технологічні параметри виробництва, а **об'єктом** – їх характеристика в умовах зазначеного господарства. **Методи досліджень** – аналітичні, зоотехнічні.

Перелік публікацій

1. **Bondarchuk B. V.**, Beregova M. M., Pokotylo O. O. The main economically useful characteristics of cattle. *Біологія тварин*. 2026. Т. 26, № 3. С. 179. (Матеріали 24 Всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених, присвяченій 100-річчю від дня народження доктора біологічних наук,

завідувача лабораторії біофізики Іллі Пупіна (08.03.1926 – 17.04.2008), 14-15 трав. 2026 р.). (Наукові керівники – доценти Шуляр А. Л., Шуляр А. Л.)

2. Бондарчук Б. В. Характеристика технології виробництва продукції скотарства в умовах ТОВ «Чапаєвське Агро Плюс» Вінницької області. *Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва*: науково-теоретичний збірник. Житомир: Поліський національний університет, 2026. Вип. 20. С. 5–6. (Науковий керівник – доцент Шуляр Аліна Л.).

Практичне значення отриманих результатів. Аналіз технологічних підходів до виробництва продукції скотарства дозволяє встановити ефективність застосованих технологій та проводити вдосконалення систем утримання та догляду, годівлі, напування, доїння, видалення гною для підвищення рівня благополуччя худоби, її продуктивності та якості отриманої продукції. Впровадження досліджених технологічних рішень сприяє підвищенню ефективності виробництва та конкурентоспроможності продукції скотарства в сучасних умовах господарювання.

Структура та обсяг роботи. Роботу викладено на 32 сторінках комп'ютерного тексту, вона містить 9 рисунків та 2 таблиці. Список використаних літературних джерел налічує 40 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

1. 1. Стан і перспективи молочного скотарства в Україні та світі

Молочне скотарство належить до провідних галузей тваринництва, основним призначенням якої є забезпечення населення цінними харчовими продуктами та створення вагомого внеску у розвиток аграрного сектору економіки. У сучасних умовах ця галузь зазнає суттєвих трансформацій як в Україні, так і у світі під впливом економічних, технологічних і геополітичних факторів. [7, 8]. Молочне скотарство України перебуває у складному, але водночас трансформаційному стані. За останні роки галузь функціонує в умовах війни, економічної нестабільності та структурних змін у сільському господарстві. У 2025 році в Україні було вироблено близько 6,86 млн тонн молока, що на 5,3% менше, ніж у 2024 році. Україна займає приблизно 32 місце у світі за обсягами виробництва молока (близько 7,2 млн тонн) [9]. Характерною особливістю є зміна структури виробництва: зростає роль сільськогосподарських підприємств (понад 50% виробництва); зменшується частка господарств населення, які традиційно були основними виробниками молока. У першому кварталі 2026 року виробництво молока скоротилося приблизно на 10% у порівнянні з попереднім роком, що свідчить про кризові явища в галузі. [7].

Поголів'я корів в Україні має тенденцію до скорочення. За прогнозами, у найближчі роки воно може знизитися до менш ніж 1 млн голів. Водночас у промисловому секторі спостерігається позитивна тенденція: збільшення поголів'я на фермах; зростання продуктивності корів. Отже, відбувається концентрація виробництва на великих сучасних фермах. [10, 11].

Молокопереробна галузь демонструє більш позитивну динаміку. У 2025 році на переробку надійшло близько 3,6 млн тонн молока, що перевищує довоєнний рівень. Зростає експорт молочної продукції (приблизно на 17%) [12]. Серед ключових проблем молочного скотарства можна

виділити: скорочення поголів'я корів, особливо в домогосподарствах; зростання витрат виробництва (енергія, корми, пальне); низька рентабельність виробництва; військові ризики та логістичні труднощі; застаріла матеріально-технічна база в частині господарств. Це призводить до зниження обсягів виробництва та виходу дрібних виробників з ринку. [7].

Попри труднощі, галузь має значний потенціал розвитку. Основним напрямом є перехід до інтенсивного виробництва: будівництво сучасних молочних комплексів; автоматизація та цифровізація процесів; генетичне покращення стада. Україна має вигідне географічне положення та може нарощувати експорт до: країн ЄС; Близького Сходу; Азії. [13]. Очікується, що дефіцит молока в Європі у 2028–2030 роках сприятиме зростанню цін і можливостей для українських експортерів. Перспективи галузі значною мірою залежать від державних програм підтримки; інвестицій у фермерські господарства; розвитку кооперації. [11, 14, 15].

Світове молочне скотарство характеризується стабільним попитом і поступовим зростанням виробництва. Основні тенденції наступні. Лідерами виробництва є США, Індія, Китай та країни ЄС; Зростає продуктивність корів завдяки технологіям; Активно впроваджуються інновації (роботизоване доїння, цифрові системи управління); Посилюються вимоги до якості та екологічності продукції. Глобальними викликами є зміна клімату; дефіцит ресурсів; коливання цін на молоко; конкуренція між країнами-виробниками. [16]. Перспективи світового молочного скотарства мають такі напрями: Зростання попиту на молочну продукцію, особливо в країнах, що розвиваються; Інноваційний розвиток галузі (штучний інтелект, автоматизація); Розвиток альтернативних продуктів (рослинне молоко); Посилення екологічних стандартів виробництва. [17].

Отже, узагальнюючи інформацію можна сказати наступне. Молочне скотарство України перебуває у стані структурної перебудови: скорочується традиційне дрібне виробництво, але зростає роль сучасних агропідприємств. Незважаючи на кризові явища, галузь має значний потенціал розвитку

завдяки інтенсифікації, експорту та впровадженню інновацій. У світовому масштабі молочне скотарство залишається стратегічно важливою галуззю, яка буде розвиватися під впливом технологій, глобального попиту та екологічних викликів. [18, 19].

1. 2. Продуктивні ознаки молочної худоби

Продуктивні ознаки молочних корів є ключовими характеристиками, які визначають їхню господарську цінність і ефективність використання у молочному скотарстві. Вони формуються під впливом спадковості, умов утримання, годівлі та технології ведення господарства. Основною метою оцінки продуктивних ознак є відбір високопродуктивних тварин для подальшого розведення та підвищення економічної ефективності виробництва молока. [20].

Найважливішою продуктивною ознакою є молочна продуктивність, яка характеризується кількістю молока, отриманого від корови за певний період, зазвичай за лактацію (305 днів). Високопродуктивні корови можуть давати понад 6–10 тисяч кілограмів молока за лактацію, залежно від породи та умов утримання. Важливим є не лише загальний надій, а й рівномірність лактаційної кривої — здатність корови зберігати стабільну продуктивність протягом усього періоду лактації. [21]. Якість молока також належить до ключових продуктивних ознак. Вона визначається вмістом жиру, білка, лактози, мінеральних речовин та інших компонентів. Найбільше значення мають жир і білок, оскільки вони впливають на харчову цінність молока та його придатність для переробки. Наприклад, підвищений вміст жиру важливий для виробництва масла, а білок — для виготовлення сирів. [22].

Ще однією важливою ознакою є швидкість молоковіддачі. Вона характеризує, як швидко корова віддає молоко під час доїння. Висока швидкість молоковіддачі сприяє скороченню часу доїння і підвищенню

продуктивності праці. Ця ознака має значення при використанні сучасних доїльних установок. [20, 23].

Відтворювальна здатність корів також тісно пов'язана з їх продуктивністю. Вона включає такі показники, як вік першого отелення, інтервал між отеленнями, тривалість сервіс-періоду та запліднюваність. Оптимальним вважається отримання одного теляти на рік від кожної корови. Порушення відтворювальної функції призводить до зниження молочної продуктивності та економічних втрат. [24].

Жива маса та екстер'єр корів також є важливими показниками. Добре розвинені молочні корови мають характерний “молочний тип” – витягнуте тіло, глибоку грудну клітку, добре розвинене вим'я та міцну конституцію. Вим'я повинно бути правильної форми, з рівномірно розвиненими чвертями та зручним розташуванням дійок, що полегшує доїння і зменшує ризик захворювань. [25].

Стійкість до захворювань, зокрема до маститу, є ще однією важливою продуктивною ознакою. Здорові корови мають вищу продуктивність, довший період господарського використання та потребують менших витрат на лікування. Особливу увагу приділяють імунітету та загальній витривалості тварин. [22]. Тривалість господарського використання корів (довголіття) також має велике значення. Корови, які довше залишаються продуктивними, забезпечують більший сумарний надій за життя і знижують витрати на вирощування ремонтного молодняку. Це робить виробництво більш рентабельним. [26]. Кормова ефективність – ще одна важлива ознака, яка показує, скільки корму витрачається на виробництво одиниці молока. Корови з високою кормовою ефективністю дають більше молока при менших витратах кормів, що є економічно вигідним для господарства. [22].

Таким чином, продуктивні ознаки молочних корів є комплексом взаємопов'язаних характеристик, які визначають їхню цінність у сільському господарстві. Для досягнення високих результатів необхідно враховувати всі

ці ознаки у поєднанні з належними умовами утримання, повноцінною годівлею та правильною селекційною роботою [25].

РОЗДІЛ 2. МАТЕРІАЛ, МЕТОДИКА, МІСЦЕ ТА УМОВИ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ

2. 1. Місце та умови проведення досліджень

Підприємство ТОВ «Чапаєвське Агро Плюс» зареєстроване та розташовується за адресою: Україна, 22245, Вінницька область, Погребищенський район, село Булаї, вулиця Спортивна, будинок 45 – рисунок 1. Керівником (директором) підприємства є Огар Василь Васильович, який здійснює управління діяльністю та представляє інтереси підприємства [27].

Рис. 1. Розташування ТОВ «Чапаєвське Агро Плюс»

Підприємство має зручне географічне розташування по відношенню до адміністративних центрів, оскільки відстань складає: Булаї – Київ – 192 км, Булаї – Житомир – 125 км і Булаї – Погребище – 17 км, яке є центром Погребищенської міської громади Вінницького району Вінницької області [28].

Основні інформаційні дані про ТОВ «Чапаєвське Агро Плюс» наведені нижче. Підприємство є зареєстрованим суб'єктом господарювання з 6 березня 2012 року зі статутним капіталом 100000 грн, що з 2013 року є платником ПДВ, а з 2015 – працює на спрощеній системі оподаткування [29].

Таблиця 1

Загальна інформація ТОВ «Чапаєвське Агро Плюс»

Параметри	Значення
Статус	Зареєстровано
Дата реєстрації	2012-03-06
Статутний капітал	100000 грн
ІПН	379268302170
Дата реєстрації платником ПДВ	2013-04-01
Дата переходу на спрощену систему	2015-01-01
Основний КВЕД	01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур
Діяльність	Рослинництво, тваринництво

Основним напрямом діяльності є вирощування зернових, бобових та олійних культур, при цьому підприємство також здійснює комплексну аграрну діяльність, що включає розведення великої рогатої худоби молочного напрямку, свинарство, змішане сільське господарство та допоміжні роботи у рослинництві. Додатково воно займається виробництвом цукру та оптовою торгівлею цукром і кондитерськими виробами, що свідчить про поєднання рослинництва, тваринництва та переробної і торговельної діяльності в єдиному виробничому циклі [30].

Фінансові показники підприємства демонструють відносно стабільну динаміку доходів із незначними коливаннями в різні роки – таблиця 2. У 2022 році дохід становив 32,9 млн грн, після чого у 2023 році

відбулося невелике зниження до 32,3 млн грн (-1,71%). У 2024 році спад продовжився до 30,8 млн грн (-4,81%), однак у 2025 році підприємство відновило зростання до 34,2 млн грн (+10,98%), а на 2026 рік прогнозується подальше підвищення доходу до 35,6 млн грн (+4,18%) [31].

Таблиця 2

Показники фінансової діяльності ТОВ «Чапаєвське Агро Плюс»

Показники	Зміни по роках:			
	2025	2024	2023	2022
Дохід	34 171 500 ₴ (+10.98%)	30 790 100 ₴ (-4.81%)	32 344 800 ₴ (-1.71%)	32 908 300 ₴
Чистий прибуток	—	8 826 300 ₴	6 040 100 ₴	2 795 200 ₴
Рентабельність	—	25,83%	19,62%	8,64%
Активи	—	77 383 000 ₴	62 045 500 ₴	54 310 000 ₴
Зобов'язання	—	15 260 800 ₴	8 145 500 ₴	6 170 700 ₴
Кількість працівників	—	9	9	10
Дохід на працівника	—	—	—	3 234 480 ₴

Чистий прибуток ТОВ «Чапаєвське Агро Плюс» має більш нестабільний характер: після високого рівня у 2022 році (11,9 млн грн) він суттєво знизився у 2023 році до 2,8 млн грн, а далі поступово зростає – до 6,0 млн грн у 2024 році та 8,8 млн грн у 2025 році. Відповідно змінювалася і рентабельність: з 36,18% у 2022 році вона впала до 8,64% у 2023 році, після чого відновилася до 19,62% у 2024 році та 25,83% у 2025 році, що свідчить про поступове відновлення ефективності діяльності [27].

Активи підприємства стабільно зростали протягом усього періоду – з 49,9 млн грн у 2022 році до 77,4 млн грн у 2025 році, що може свідчити про розширення діяльності або накопичення ресурсів. Водночас

зобов'язання також зростали, хоча й залишаються на помірному рівні – з 3,4 млн грн у 2022 році до 15,3 млн грн у 2025 році. Кількість працівників є стабільною (9–10 осіб), що вказує на відносно невеликий, але сталий масштаб бізнесу. У 2023 році дохід на одного працівника становив 3,23 млн грн, що свідчить про досить високу продуктивність праці. Загалом підприємство демонструє ознаки відновлення після спаду та поступового зростання фінансової ефективності [29].

З відкритих джерел відомо, що товариство «Чапаєвське Агро Плюс» має такі дані податкового обліку – таблиця 3 [31].

Таблиця 2

Показники податкової діяльності ТОВ «Чапаєвське Агро Плюс»

Параметр	Дані
Облік в органах доходів і зборів	Перебуває на обліку
Ознака прибутковості	Відсутня реєстрація в Реєстрі неприбуткових установ
Статус платника ПДВ	Дійсне свідоцтво ПДВ
ІПН (ПДВ)	379268302170
Дата реєстрації ПДВ	01.04.2013
Попередній статус ПДВ	Свідоцтво було анульоване
Дата анулювання ПДВ	01.01.2017
Причина анулювання	Втрата чинності спеціального режиму оподаткування ПДВ
Підстава анулювання	За рішенням контролюючого органу
Дані реєстру «Дізнайся більше про свого бізнес-партнера»	Перебуває на обліку в органах доходів та зборів

Згідно з даними податкових реєстрів, ТОВ «ЧАПАЄВСЬКЕ АГРО ПЛЮС» офіційно перебуває на обліку в органах доходів і зборів України, що підтверджує його активний статус як платника податків. Підприємство не має ознаки неприбутковості, тобто працює як комерційна структура з

метою отримання прибутку [28].

Воно зареєстроване платником ПДВ з 1 квітня 2013 року та на момент останніх даних має дійсне свідоцтво платника ПДВ. Водночас зазначено, що у 2017 році реєстрацію платника ПДВ було анульовано за рішенням контролюючого органу у зв'язку з втратою чинності спеціального режиму оподаткування, однак наразі статус ПДВ є чинним. Також за даними реєстру «Дізнайся більше про свого бізнес-партнера» підприємство підтверджує свою реєстрацію та облік у податкових органах, що додатково свідчить про його легальну та прозору діяльність [30].

Отже, узагальнюючи наявну інформацію, ТОВ «ЧАПАЄВСЬКЕ АГРО ПЛЮС» є стабільно діючим аграрним підприємством із багаторічною історією роботи (з 2012 року), яке поєднує рослинництво, тваринництво, переробку та торгівлю. Компанія має офіційний статус, перебуває на податковому обліку, є платником ПДВ і працює в межах чинного законодавства, що свідчить про її легальність і прозорість.

Фінансові показники демонструють загалом позитивну динаміку: після спаду у 2023 році підприємство змогло відновити прибутковість і нарощує доходи, а також поступово збільшує активи. Водночас зростання зобов'язань потребує контролю, хоча їх рівень наразі виглядає помірним. Стабільна кількість працівників і високий дохід на одного працівника свідчать про ефективне використання ресурсів.

Загалом підприємство можна охарактеризувати як фінансово стійке, з потенціалом до подальшого розвитку, але з певною чутливістю до ринкових коливань, що є типовим для аграрного сектору.

2. 2. Матеріал та методика проведення досліджень

Для організації та проведення досліджень за темою кваліфікаційної роботи було розроблено схему – рисунок 2.

Як матеріали для проведення досліджень використано інформаційні дані господарства ТОВ «Чапаєвське Агро Плюс», опрацьовані відповідно до загально відомих методичних підходів [23, 27, 33-40].

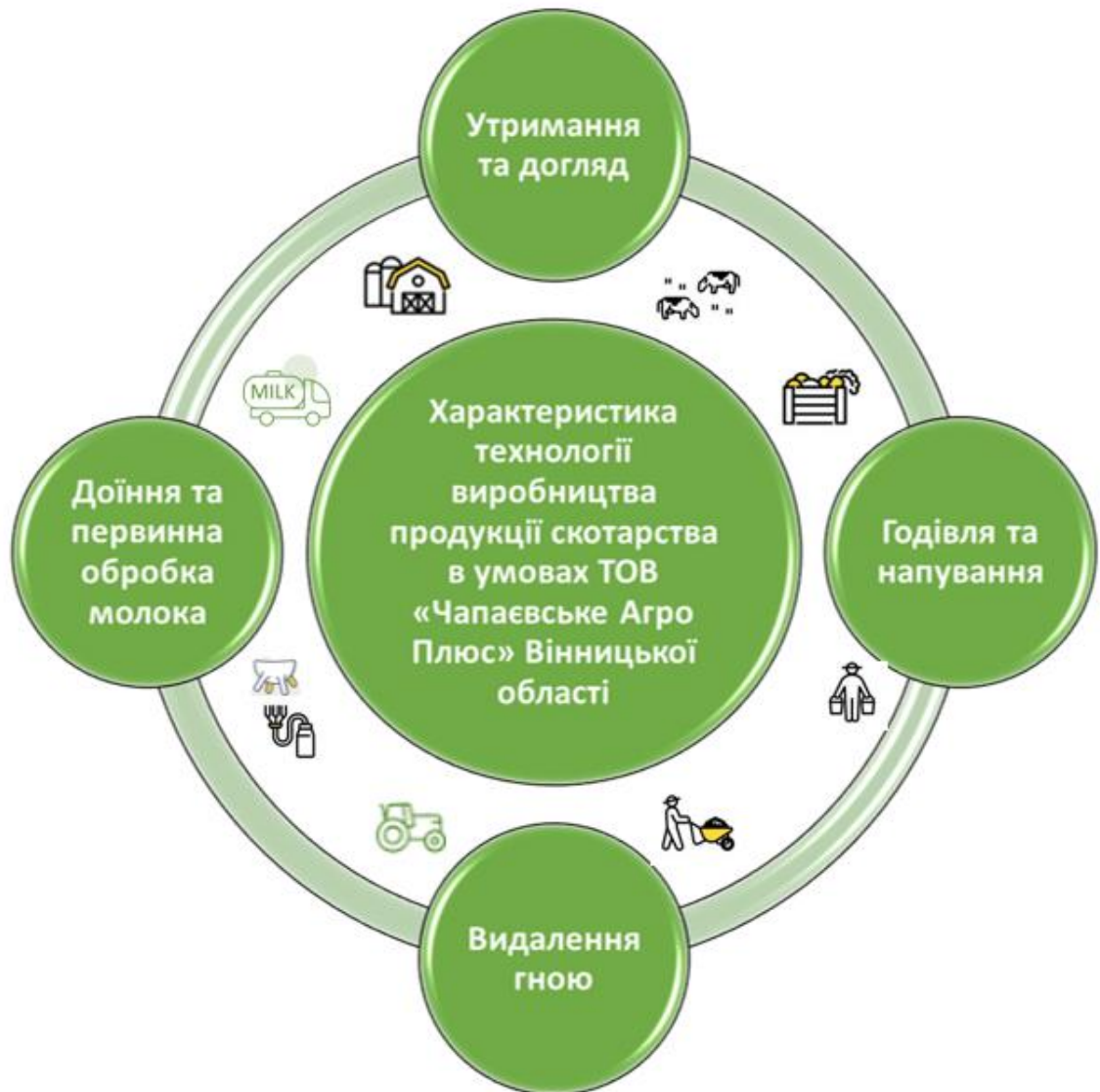

Рис. 2. Схема проведення досліджень

РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ

3. 1. Характеристика технології виробництва продукції скотарства в умовах ТОВ «Чапаєвське Агро Плюс» Вінницької області

В умовах ТОВ «Чапаєвське Агро Плюс» для виробництва продукції скотарства розводять симентальську породу великої рогатої худоби – рисунок 3.

Рис. 3. Симентальська порода ВРХ ТОВ «Чапаєвське Агро Плюс»

Технологія виробництва молока організована із застосуванням сучасної безприв'язно-боксової системи утримання корів – рисунок 4.

Безприв'язно-боксове утримання корів є однією з найбільш ефективних сучасних систем утримання великої рогатої худоби. Дана система забезпечує тваринам можливість вільного пересування по секції, що позитивно впливає на фізіологічний стан, обмін речовин та відтворну здатність корів. Використання індивідуальних боксів для відпочинку сприяє зменшенню травматизму та підтриманню чистоти тварин. Крім того, безприв'язно-

боксова система дозволяє механізувати основні виробничі процеси – годівлю, напування, видалення гною та доїння, що значно знижує витрати праці та підвищує продуктивність виробництва молока.

Рис.4. Утримання симентальської породи в ТОВ «Чапаєвське Агро Плюс»

Тварини утримуються у просторих корівниках, розділених кормовим столом на окремі секції, що забезпечує комфортні умови та вільний рух поголів'я. Кожна секція обладнана індивідуальними боксами для відпочинку корів розміром 2 × 1,5 м. Біля приміщень облаштовані вигульні майданчики, що позитивно впливає на стан здоров'я та продуктивність тварин.

Наявність вигульних майданчиків має важливе значення для підтримання здоров'я великої рогатої худоби. Під час вигулу тварини мають

можливість вільно рухатися, що сприяє зміцненню опорно-рухового апарату, покращенню кровообігу та нормалізації обмінних процесів в організмі. Регулярна рухова активність знижує ризик виникнення захворювань кінцівок, ожиріння та порушень роботи травної системи. Крім того, перебування на свіжому повітрі позитивно впливає на імунітет тварин та їхню загальну фізіологічну стійкість.

Вигул також сприятливо впливає на поведінку та продуктивність корів. За умов вільного пересування зменшується рівень стресу у тварин, покращується апетит і підвищується комфорт утримання. Це, у свою чергу, позитивно позначається на молочній продуктивності та відтворній здатності корів. Сонячне світло та свіже повітря сприяють кращому засвоєнню вітамінів і підтриманню нормального фізіологічного стану організму, що є важливим чинником отримання якісної продукції скотарства.

Наявність вигульних майданчиків також відповідає сучасним вимогам щодо забезпечення благополуччя тварин, оскільки створює умови для реалізації їхньої природної поведінки, вільного пересування та зниження рівня стресу. Забезпечення комфортних умов утримання позитивно впливає на фізичний і психологічний стан корів, що є важливим аспектом гуманного ведення тваринництва.

Годівля здійснюється з використанням протягом року загальнозмішаного однотипного раціону з вільним доступом до кормів і води цілодобово – рисунок 5.

Використання загальнозмішаного однотипного раціону протягом року забезпечує корів повноцінними поживними речовинами відповідно до їхніх фізіологічних потреб. Такий спосіб годівлі сприяє рівномірному споживанню корму, покращує процеси травлення та підтримує стабільну роботу рубця. Постійність раціону дозволяє уникати різких змін у годівлі, які можуть викликати стрес у тварин і негативно впливати на їхню продуктивність та стан здоров'я. Вільний доступ до кормів і води протягом доби забезпечує

природний режим споживання корму та сприяє підтриманню високої молочної продуктивності.

Рис. 5. Годівля симентальської породи в ТОВ «Чапаєвське Агро Плюс»

Годівля тварин відбувається з кормового столу з вільним доступом до кормів протягом доби. Роздавання кормів проводять двічі на день, а протягом доби обов'язково виконують підгортання кормової маси. Раціон формується переважно з кормів, вироблених у господарстві, і є однотипним загальнозмішаним протягом усього року.

Раціон для дійних корів включає кукурудзяний силос, люцерновий і злаковий сінаж, люцернове сіно, пшеничну солому, мелясу та комбікорм (суміш концентрованих кормів). Також часто використовують соняшниковий або ріпаковий шрот, барду та пивну дробину. Такий раціон готують щоденно, при цьому він містить не менше 50% грубих кормів.

З точки зору благополуччя тварин, така система годівлі створює комфортні умови утримання та задовольняє основні біологічні потреби корів. Вільний доступ до якісного корму і чистої води знижує конкуренцію між тваринами, зменшує прояви стресу та агресії у групі. Крім того, достатнє

споживання води є важливим фактором підтримання нормального обміну речовин, терморегуляції та загального фізіологічного стану організму. Забезпечення збалансованої годівлі та постійного доступу до ресурсів відповідає сучасним принципам гуманного та ефективного ведення тваринництва.

Напування корів проводиться із групових напувалок з вільним і постійним доступом до них – рисунок 6, що є важливим фактором підтримання здоров'я та високої продуктивності тварин. Вода відіграє ключову роль у процесах травлення, обміну речовин, терморегуляції та утворення молока, тому її достатнє споживання безпосередньо впливає на фізіологічний стан корів. Постійний доступ до напувалок дозволяє тваринам споживати воду відповідно до їхніх потреб у будь-який час доби, що знижує рівень стресу та сприяє комфортному утриманню.

Рис. 6. Напування симентальської породи в ТОВ «Чапаєвське Агро Плюс»

Подача води у господарстві здійснюється через водопровідну систему, що забезпечує стабільне надходження чистої та якісної води до напувалок. Використання централізованої системи водопостачання сприяє підтриманню належного санітарного стану та зменшує ризик забруднення води мікроорганізмами чи сторонніми домішками. Якісна питна вода позитивно впливає на здоров'я тварин, покращує споживання корму та сприяє підвищенню молочної продуктивності. Крім того, забезпечення корів чистою водою є важливим елементом дотримання сучасних вимог щодо благополуччя тварин.

Групові напувалки обладнані системою підігріву, завдяки чому у холодний період року вода не замерзає та підтримується її оптимальна температура для споживання тваринами. Це сприяє кращому споживанню води коровами взимку, запобігає переохолодженню організму та знижує ризик виникнення захворювань. Використання підігріву також позитивно впливає на продуктивність і благополуччя тварин, оскільки забезпечує комфортні умови напування незалежно від пори року.

Видалення гною здійснюється чотири рази на добу дельта-скреперним транспортером – рисунок 7.

Рис. 7. Видалення гною у корівниках для симентальської породи в ТОВ «Чапаєвське Агро Плюс»

Регулярне очищення приміщень запобігає накопиченню органічних відходів, зменшує вологість та рівень шкідливих газів (аміаку, сірководню), що позитивно впливає на стан дихальної системи та загальне здоров'я тварин. Чисте середовище утримання також знижує ризик виникнення інфекційних та паразитарних захворювань, особливо хвороб копит і шкіри.

З точки зору благополуччя тварин, своєчасне видалення гною забезпечує більш комфортні умови перебування корів, зменшує стрес та покращує гігієнічний стан тіла тварин. Це сприяє зниженню забруднення вимені, що безпосередньо впливає на якість отриманого молока. Крім того, регулярне очищення приміщень підтримує належний мікроклімат у корівниках, покращує загальний санітарний стан виробничих приміщень і полегшує роботу обслуговуючого персоналу, підвищуючи ефективність технологічного процесу.

Доїння корів у господарстві проводиться триразово у доїльному залі з використанням доїльної установки типу «Ялинка» виробництва DeLaval – рисунок 8.

Рис. 8. Доїння корів симентальської породи в ТОВ «Чапасьське Агро Плюс»

Така система дозволяє організувати процес доїння більш ефективно та гігієнічно, оскільки корови не переміщуються по всьому господарству, а централізовано подаються в доїльний зал. Це зменшує стрес у тварин, скорочує час доїння та забезпечує стабільний технологічний процес із мінімальним контактом молока з навколишнім середовищем.

Використання доїльної установки типу «Ялинка» сприяє підвищенню якості молока завдяки автоматизованому процесу доїння та дотриманню санітарно-гігієнічних вимог. Сучасне обладнання забезпечує рівномірне та безпечне видалення молока, що зменшує ризик травмування вимені та розвитку маститів. Крім того, організоване триразове доїння позитивно впливає на фізіологічний стан корів, підтримує стабільний рівень продуктивності та відповідає принципам благополуччя тварин за рахунок регулярності та мінімізації стресових факторів.

Гігієна вимені у господарстві до доїння є одним із ключових елементів забезпечення якості молока та профілактики маститів у корів. Перед доїнням проводять очищення вимені від механічних забруднень, пилу та залишків підстилки, а також обробку дійок спеціальними дезінфікуючими засобами. Це дозволяє значно зменшити кількість мікроорганізмів на поверхні шкіри та запобігти їх потраплянню у молоко під час доїння. Додатково стимуляція вимені перед доїнням сприяє кращому віддаванню молока та підвищує ефективність процесу.

Після доїння гігієна вимені спрямована на захист дійок від інфекцій та підтримання їхнього здорового стану. З цією метою застосовують обробку дійок спеціальними післядоїльними дезінфікуючими розчинами, які утворюють захисну плівку та знижують ризик проникнення патогенних мікроорганізмів у молочну залозу. Така практика є важливою профілактикою маститу та інших захворювань вимені, а також сприяє збереженню високої продуктивності корів і отриманню якісного молока, що відповідає ветеринарно-санітарним вимогам.

Після доїння молоко проходить первинну обробку, що має вирішальне значення для збереження його якості. Вона включає очищення та швидке охолодження молока у спеціальних танках-охолоджувачах виробництва DeLaval зі зберіганням до моменту реалізації або подальшої переробки – рисунок 9.

При цьому очищення дозволяє видалити механічні домішки та зменшити бактеріальне забруднення, а охолодження одразу після отримання уповільнює розвиток мікрофлори. Завдяки цьому зберігаються природні фізико-хімічні властивості молока, такі як смак, запах, жирність і білковий склад, що є важливим для його подальшої переробки та споживання.

Зберігання молока у спеціальних танках-охолоджувачах виробництва DeLaval забезпечує стабільно низьку температуру, що є ключовим фактором підтримання високої якості продукції. Завдяки цьому значно знижується ризик розвитку бактерій і псування молока, що дозволяє зберігати його без втрати технологічних властивостей протягом визначеного часу. Такий підхід гарантує відповідність молока ветеринарно-санітарним нормам, підвищує його харчову цінність і конкурентоспроможність на ринку.

Рис. 9. Зберігання та реалізація молока корів симентальської породи в ТОВ «Чапаєвське Агро Плюс»

У господарстві також проводять оцінювання якості молока за органолептичними та фізико-хімічними показниками. Отримана продукція відповідає вимогам гатунку «екстра», що свідчить про її високу якість.

Надалі молоко реалізується на молокопереробні підприємства Вінницької області.

Отже, технологія виробництва молока від корів симентальської породи у господарстві добре організована, що забезпечує високу ефективність виробничого процесу та стабільну якість продукції. Використання сучасної безприв'язно-боксової системи утримання, збалансованої годівлі із загальнозмішаним раціоном, автоматизованих процесів видалення гною та доїння сприяє створенню оптимальних умов для утримання тварин і реалізації їхнього генетичного потенціалу.

Завдяки належному рівню технологічної організації, дотриманню ветеринарно-санітарних вимог та системному контролю якості молока, у господарстві отримують продукцію високого ґатунку «екстра». Це свідчить про ефективність впроваджених технологічних рішень, добрий рівень благополуччя тварин та конкурентоспроможність виробництва молока симентальської породи.

ВИСНОВКИ

Стан молочного скотарства характеризується поступовою модернізацією виробництва, впровадженням сучасних технологій утримання та підвищенням вимог до якості продукції і благополуччя тварин. Технологія виробництва та продуктивні ознаки корів визначаються рівнем організації годівлі, утримання та доїння, а також генетичним потенціалом тварин, що безпосередньо впливає на молочну та м'ясну продуктивність.

ТОВ «Чапаєвське Агро Плюс» є сучасним сільськогосподарським підприємством, у якому ефективно організовано виробництво молока та яловичини з використанням сучасних технологій утримання, годівлі та доїння великої рогатої худоби.

Завдяки впровадженню безприв'язно-боксової системи утримання, збалансованих раціонів, механізованих процесів обслуговування тварин та належному ветеринарно-санітарному контролю підприємство забезпечує високу якість продукції та стабільну продуктивність поголів'я. Це свідчить про ефективну організацію виробництва та конкурентоспроможність господарства на ринку аграрної продукції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Підпала Т. В., Голосний Б. С. Технологічне середовище і прояв господарських корисних ознак корів голштинської породи. *Таврійський науковий вісник*. 2024. № 140. С. 472-480. DOI: <https://doi.org/10.32782/2226-0099.2024.140.58>.
2. Підпала Т. В. Реалізація спадкового потенціалу голштинської породи за інтенсивної технології. *Тваринництво Степу України*. Т. 1, № 2. 2022. С. 16-25. DOI: <https://doi.org/10.31867/2786-6750.1.2/2022.16-25>.
3. Петриченко О. А. Аналіз тенденцій розвитку галузі молочного скотарства в ланці молокопродуктового ланцюга. *Економіка АПК*. 2018. № 5. С. 33–40.
4. Підпала Т. В., Стріха Л. О., Ветушняк Т. Ю. Оцінка особливостей інтенсивної технології виробництва молока. *Таврійський науковий вісник*. 2019. Вип. 106. С. 196-204.
5. Технологія виробництва молока та молочних продуктів в Україні. URL : <https://weagro.ua/blog/tehnologiya-vyrobnyczytva-moloka-ta-molochnyh-produktiv-v-ukrayini/> (дата звернення: 25.03.2026).
6. Bondarchuk B. V., Beregova M. M., Pokotylo O. O. The main economically useful characteristics of cattle. *Біологія тварин*. 2026. Т. 26, № 3. С. 179. (Матеріали 24 Всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених, присвяченій 100-річчю від дня народження доктора біологічних наук, завідувача лабораторії біофізики Іллі Пупіна (08.03.1926 – 17.04.2008), 14-15 трав. 2026 р.).
7. Бондарчук Б. В. Характеристика технології виробництва продукції скотарства в умовах ТОВ «Чапаєвське Агро Плюс» Вінницької області. *Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва: науково-теоретичний збірник*. Житомир: Поліський національний університет, 2026. Вип. 20. С. 5–6. (Науковий керівник – доцент Шуляр Аліна Л.).

8. Стан і перспективи молочної галузі: Україна. URL : https://milkua.info/uk/post/stan-i-perspektivi-molocnoi-galuzi-ukraina?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 25.03.2026).

9. Іщенко Я. П., Вишинська А. Ю. Сучасний стан молочного скотарства в Україні. *ЕФЕКТИВНА ЕКОНОМІКА*. 2023. № 7. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.7.51>

10. Виробництво молока скоротилось на 10%. URL : https://milkua.info/uk/post/stan-i-perspektivi-molocnoi-galuzi-ukraina?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 25.03.2026).

11. В Україні скоро може лишитися менше мільйона корів, але молока буде більше. URL : https://latifundist.com/spetsproekt/1170-v-ukrayini-skoro-mozhe-lishitisya-menshe-miljona-koriv-ale-moloka-bude-bilshe-shcho-velikij-spetsproyekt-pro-molochnu-fermu-majbutnogo?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 25.03.2026).

12. Під час війни в Україні зросло поголів'я корів, виробництво молока перевищило довоєнний рівень. URL : https://nv.ua/ukr/food/eat/rinok-moloka-ukrajini-zbilshennya-pogoliv-ya-koriv-i-virobnictva-u-2025-rosi-50585225.html?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 25.03.2026).

13. Івченко, Володимир & Зірнзак, Олена & Солошонок, Алла & Пологська, Ольга. (2024). Тенденції розвитку молочного ринку України в умовах сьогодення. *Food Industry Economics*. 16. 13-25. DOI: 10.15673/fie.v16i1.2887.

14. У 2025 році виробництво молока в Україні перевищило довоєнні показники. URL : https://newfood.ua/2026/01/05/u-2025-rotsi-vyrobnytstvo-moloka-v-ukraini-perevyshchylo-dovoienni-pokaznyky/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 25.03.2026).

15. Калинка А. Проблеми молочного скотарства та шляхи їх подолання в аграрному секторі Буковини. URL : <https://agro-business.com.ua/agro/suchasne-tvarynnytstvo/item/32056-problemy-molochnoho>

skotarstva-ta-shliakhy-ikh-podolannia-v-ahrarnomu-sektori-bukovyny.html (дата звернення: 25.03.2026).

16. Зростання витрат стримує відновлення поголів'я. URL : https://milkua.info/uk/post/zrostanna-vitrat-strimue-vidnovlenna-pogoliva?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 25.03.2026).

17. Alrhoun M., Gauly M., Zanon T. Transitioning toward sustainable dairy systems in Europe: A systematic literature review. *Journal of Dairy Science*. 2025. Vol. 108. Is. 11. Pp. 12373-12390. <https://doi.org/10.3168/jds.2025-27018>.

18. Fiorillo, V., & Amico, B. M. (2024). Milk Quality and Economic Sustainability in Dairy Farming: A Systematic Review of Performance Indicators. *Dairy*, 5(3), 384-402. <https://doi.org/10.3390/dairy5030031>.

19. Bai, Z., Liu, C., Wang, H., & Li, C. (2023). Evolution Characteristics and Influencing Factors of Global Dairy Trade. *Sustainability*, 15(2), 931. <https://doi.org/10.3390/su15020931>.

20. Стан і перспективи молочної галузі України та світу. URL : <https://milkua.info/uk/post/stan-i-perspektivi-molocnoi-galuzi-ukraini-ta-svitu> (дата звернення: 25.03.2026).

21. Хмельничий Л. М., Повод В. В., Бордунова О. Г. Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва. Одеса : Олді+, 2023. 244 с.

22. Productivity of pre-modern agriculture in the Cucuteni-Trypillia area / A. Shukurov et all. URL : <https://arxiv.org/abs/1505.05121> (дата звернення: 25.03.2026).

23. Іваненко Ф. В. Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва : монографія. Київ : Видавництво КНЕУ, 2014. 125 с.

24. Черняк Н. Г., Гончарук О. П., Артеменко Н. В. Господарські корисні ознаки корів української чорно-рябої молочної породи різних ліній. *Розведення і генетика тварин*. 2008. Вип. 42. С. 334-338.

25. Бомко В. С., Даниленко В. П., Бабенко С. П., Бомко Л. Г. Особливості формування і годівлі високопродуктивного стада корів: монографія. БНАУ. 2019. 372 с.

26. Оцінка господарськи корисних ознак молочної худоби. URL : <https://agris.fao.org/search/en/providers/122436/records/682f24f0d0cf3796e6212a7e> (дата звернення: 25.03.2026).

27. Підпала Т. В. Скотарство і технологія виробництва молока та яловичини. Миколаїв : МДАУ, 2008. 369 с.

28. ТОВ «ЧАПАЄВСЬКЕ АГРО ПЛЮС». URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/37926832/ (дата звернення: 19.04.2026).

29. ТОВ «ЧАПАЄВСЬКЕ АГРО ПЛЮС». URL: <https://opendatabot.ua/c/37926832> (дата звернення: 19.04.2026).

30. ТОВ «ЧАПАЄВСЬКЕ АГРО ПЛЮС». URL: <https://tripoli.land/ua/farmers/vinnitskaya/pogrebischenskiy/chapayevske-agro-plyus-37926832> (дата звернення: 19.04.2026).

31. ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ЧАПАЄВСЬКЕ АГРО ПЛЮС». URL: <https://clarity-project.info/tenderer/37926832> (дата звернення: 19.04.2026).

32. ТОВ «ЧАПАЄВСЬКЕ АГРО ПЛЮС». URL: <https://kurkul.com/karta-kurkuliv/2464-tov-chapayevske-agro-plyus> (дата звернення: 19.04.2026).

33. Технологія виробництва продукції тваринництва / О. Т. Бусенко та ін. Київ : Аграрна освіта, 2001. 432 с.

34. Технологія виробництва молока і яловичини / Костенко В. І. та ін. Київ : Аграрна освіта, 2011. 530 с.

35. Технологія виробництва продукції тваринництва / О. Т. Бусенко та ін. Київ : Вища освіта, 2005. 496 с.

36. Скотарство і технологія виробництва молока і яловичини / Костенко В. І. та ін. Київ : Урожай, 1995. 472 с.

- 37.** Машини та обладнання та тваринництва / Ревенко І. І., Брагінець М. В., Ребенко В. І. Київ : Кондор, 2009. 731 с.
- 38.** Рубан Ю. Д. Скотарство і технологія виробництва молока і яловичини. Харків : Еспада, 2005. 576 с.
- 39.** Підпала Т. В. Скотарство і технологія виробництва молока і яловичини : курс лекцій. Миколаїв : МДАУ, 2006. 359 с.
- 40.** Перспективні технології виробництва молока : монографія / Луценко М. М. та ін. Київ : Академія, 2006. 192 с.